

A Jereváni Rádió jelenti:

Moszkvában, a Vörös téren Mercédeszeket osztogatnak. **Sajnos előző hírünkbe, elhallás miatt kisebb pontatlanságok kerültek. Ezért elnézést kérünk kedves hallgatóinktól.**

A javítom a hírt:

Nem Moszkvában, hanem Leningrádban! Nem a Vörös téren, hanem a Néva partján! Nem Mercédeszeket, hanem Zsigulikat és végül nem osztogatnak, hanem fosztogatnak!

„Nálunk a munka becsület és dicsőség dolga”

Felirat, a 25 éve bezárt Almásfüzitői Timföldgyár homlokzatán

Már tombolt a vad kapitalizmus, mikor 1992 nyarán, pályázat útján megnyertem a Puskás Tivadar Távközlési Technikum igazgatói „székét”. Átnézve, egykor legendás anyaiskolám eredményeit „elsírtam magam”. A 108 lehetséges helyre, 102-en jelentkeztek, pedig akkor a 14 évesek még 160 ezren voltak, (a jelenlegi 100 ezer környékivel szemben). Nem volt se nyíltnap, se előkészítő, se felvételi, se marketing, pedig a távközlés akkor már dübörgött. Az előbbieket bevezetve a következő évben már háromszoros volt a túljelentkezés. A saját kétlépcsős, írásbeli-szóbeli felvételi után már ki lehetett válogatni a legjobb 108-at, akik 5 év múlva megkezdték a magyar távközlés felvirágoztatását.

A magyar középiskolák sorrendjének egyik, akkor elfogadott mutatója az országos tanulmányversenyeken elért eredmények voltak. Ezt 1986 óta több egyetemi kollégámmal együtt, barátom, példaképem Neuwirth Gábor vezetésével készítettük és publikáltuk. A több ezer döntőbe jutott között, csak egyetlen Puskás diákot találtam: Sz. Fedort, aki 1989-ben a matematika

OKTV-n ezüstérmes lett. Tanáraink közül senki nem ismerte útját a dobogóra. „Ő külön volt, az Tánicsics Mihály Tehetséggyondozó Kollégiumban lakott, nem a mi tanulóinkkal együtt a Tábornok utcaiban. Érettségi után sem maradt itt technikusnak. Matematikatanárnak készült az ELTE TTK-n.” A többiek milyen versenyeredményeket értek el? „Milyen többiek?” 1985 óta, amióta itt nem csak szakmunkás képzés folyik, a Puskásból senki, semmilyen közismereti versenyen nem indult! Csokonai után szabadon: Az is bolond Magyarországon, aki a délutáni magszektanítás, az aprópénz keresés helyett versenyekre készíti ingyen fel tanítványait. Abból nem lehet megélni, hogy kiírják az iskola, meg a tanár nevét is az „újságban”. Hiába vinném az „Oktatási Közlönyt” magammal a piacra mutatva, hogy itt a nevem „arany betűkkel”, a kofa maximum belesomagolná az uborkát, de nem adná olcsóbban.”

Végül is igazuk volt, akkor már nem olyan korban éltünk, ahogy anno a címben leírták: „Nálunk a munka becsület és dicsőség dolga”, azt tisztességesen meg is kellett volna fizetni! A tisztességes bér függ a munka nehézségétől, hosszától és minőségétől. **Egyenlő munkáért egyenlő bért, de különböző munkáért különböző bért kell adni!** Ebben a megfogalmazásban nem szerepel a munkavállaló kora vagy (a gyakorlati idő letöltése után) a munkában töltött ideje. A munka nehézségében viszont szerepel a kiképzés ideje. (Tanárnál: főiskola, egyetem(ek), szakirányú tudományos fokozat...). Amikor 1994. július 1-től a Gyáli úti almamáter a Matáv Bázisiskolája lett, a bérezés az előzőekben leírtak alapján lett kialakítva:

A tanév, anno 36 hét, heti 20 órával 720 tanórából állt minden főállású tanárnak. Ha ennél többet teljesített, akkor az túlórák száma alapján nőtt az éves bére, ha kevesebbet, akkor pedig csökkent. Az éves bér a végzettségtől: főiskola, egyetem, (később szakvizsga, dr.). A besorolástól: pályakezdő (5 évig 80%), tanár (100%), vezető tanár (120%). Pótlékok: munkaközösség vagy laboratórium vezető (10%), osztályfőnök (20%). Prémiumok: Ezeket előre ki kellett írni és teljesítés esetén azonnal kifizetni! Itt jelenek meg a versenyek: Országos Középiskolai vagy Szakmai Tanulmányi Versenyen érmes diák: **egy havi bér**, 3-10 helyezett a **fele**, 11-30 helyezett a **negyede** volt a célprémium. Más versenyek ezekkel arányosan: Regionális kevesebb, nemzetközi több. A felkészítés **óraszámában**, a kísérés a döntőre $\frac{1}{2}$ **óraszámában** lett elszámolva. Fontos megjegyezni, hogy ehhez jó és jól motivált diákok is kellettek. Hirtelen fontossá vált, hogy kiket veszünk fel: Előkészítők (túlórában). Aktív részvétel a felvételi eljárásban, („Én akarom tanítani vagy már az elején elviszem szakkörre, verseny felkészítőre!”) ... tehát a jó diák érték lett. Őket könnyen lehetett motiválni tanulmány ösztöndíjjal:

- a.) Amennyivel jobb volt az évvégi átlaga az iskola átlagnál, arányosan annyival több ösztöndíjat kapott. (Ez kezdetben havi egy színházjegy ára volt.)
- b.) Az országos döntőben eredményt elért tanuló a felkészítő tanár prémiumának nettó értékével azonos verseny ösztöndíjat kapott, hiszen Ő nem adózott.

(Matávos 16 évben a bér volumene mindig minimum az inflációval, de legtöbbször a fölött néhány százalékkal emelkedett. A bázis, vagyis a tanári alaphét 100%-a 1994-ben 50.000 Ft/hónap, 2010-ben 252.000 Ft/hónap volt. Az alaprendszer évente finomítva lett. Csak példaként: Megjelent az **elméletióra** fogalma: osztálykeretben, házi feladattal és dolgozatokkal +10% ot ér és az **érettségivel végződő tantárgy órája** is +10%-ot ér, de nincs külön érettségi felkészítési és vizsgadíj, (mely ezzel a módszerrel tulajdonképpen magasabb összeggel, 4 évre előre lett elosztva.)

A kezdeményezés már egy év után sikert, a Technikumnak dicsőséget, újabb és jobb képeségű jelentkezőket, a tanároknak célprémiumot hozott. Ezzel öngerjesztővé vált. Először végzett az Országos Szakmai Tanulmányi Verseny távközlési tagozatának döntőjében az első 9

helyen Puskás diák. (Az első aranyérmeket egy harmadikos tanuló nyerte a felsőbbévesek versenyén, lebuktatva a vizsgabizottság, különösen a feladat készítőik slendriánságát. (A várható válasz érkezett: „A végzősök versenyén, ezután csak végzősök indulhatnak.)

A következő években a természettudományos tárgyak döntőiben is egyre nagyobb számban jelentek meg tanulóink, amit hamar követett az érmeik begyűjtése is. 2000-re elértünk arra a szintre, hogy a 11. évfolyamosoknak, országos, meghívásos fizika versenyét mi rendeztünk, Békésy György Nobel-díjas tanárunk nevével fémjelezve. Ekkor már Pittman Nyelvvizsga és ECDL informatikai vizsgaközpont volt a Technikum. Természetesen a diákok számára ingyenesek voltak a sikeres vizsgák, a felkészítőtanárok pedig, a vizsga típusától és szintjétől függő célprémiumot kaptak.

Csak a bölcsészek protestáltak folyamatosan: „A szakközéiskolák tantervében nincs annyi magyar és töri óra, hogy tanulóink felvehetnék a versenyt a gimnazistákkal. Ez diszkrimináció! Nekünk is jogunk van a célprémiumhoz!” Valóban, de ha jól emlékszem a ballagás és tanévzáró ünnepeket, melyek célprémiumosok Ti szervezitek. Ha ez kevés, vannak kompetencia alapú versenyek is szép magyar beszédből, szavalásból, prózamondásból, helyesírásból, versírásból, prózaírásból...ezeknél a versenyeknél nem az évfolyam, csak a produktum számít. Aztán a múltban, amikor egyetlen ének és vizuális kultúra óra sem volt a tantervben, a diákok mégis mindig összeálltak zenélni. (**Volt morgás:** „A főnök, mérnök, az adjunktus úr osztja az észet. Most jön a kérdéssel, hogy mondjunk egy Kossuth-díjas mérnök Puskás diákot?!” Csak egyszer próbálna meg ezekből az antitalentumokból valami humánusot kihozni!”

2000-ben aztán megtört a jég. Egyik jósvádájú, kellemes hangú diákunk bejutott az „Édes Anyanyelvünk” elnevezésű országos nyelvhasználati verseny budapesti regionális döntőjébe. A következő évben már a sárospataki országos döntőbe, majd ismét egy év múlva **aranyérmes** lett. Akkor az egész hihetetlennek tűnt. Sorba hívtak fel humán gimnáziumok igazgatói, hogy gratuláljanak az első műszaki szakközépiszkolás aranyéremhez. A 12-es ballagáson, szülei, rokonai jelenlétében állítottam Őt és felkészítő tanárnőét a többiek elé példaképként. Édesapja, aki vidéki hentes és mészáros volt kijelentette, hogy fia még itt marad a technikus évre is, mivel „böcsület” is van a világon. A 2004-es „Technikumi Tudományos Napon” pedig a diákunk, a bátyja és édesapjuk az utolsó, nem Európa Kompatibilis, tehát „magyar falusi” disznóvágást mutattak be: pálinkával, visítással, leszúrással, pörzsöléssel, felbontással és kolbásztöltéssel együtt. Az autentikus rigmusokat Kazinczy-érmesünk kántálta végig. (Meg is kapta külön jutalmát: Együtt énekelte a Magyar Himnuszot a többi 87-tel Brüsszel főterén, 2004. május 1-én éjfélkor.²)

A dicsőségéhség ragályos, egy másik magyartanárunk ősszel megkezdte a felkészítést egy másik, a „Szép Magyar Beszéd” elnevezésű versenyre, melyet évente a győri Kazinczy Ferenc Gimnázium rendez, azóta is. A tanárúrnak ezzel párhuzamosan egy másik csapata gyulai Implom József Középiszkolai Helyesírási Versenyre kezdte meg az edzést.

Az elkövetkező években, 2011-ig a Puskás diákok, a két beszédművelő versenyen 9 első helyezést és több Sárospatak-díját, kiemelt-dicséretet, dicséretet zsebeltek be. Mi lettünk a különböző igazgatói értekezleten a „bezzeg-iskola”. Mindig mondtam, hogy ez csak a konszenzuson alapuló jövedelempolitika következménye, melyben „Egyenlő munkáért egyenlő bért, de különböző munkáért különböző bért fizetünk.”, ahogy ezt az elején már definiáltam. (A közal-

¹ Itt Bródy János Kossuth-díjas zenész, dalszövegíró a jó válasz, aki nálunk lett távközlési technikus 1964-ben, majd elvégezte a BME Villamosmérnöki Kart, de nem a műszaki teljesítményéért kapott Kossuth-díjat.

² Ekkor léptünk be az Európai Unióba.

kalmazotti struktúrában, 30-40 évet átevickélő igazgatótársaim csak legyintettek, nem is akarták megérteni, hogy miről is van itt „nagyban szó.” Végül is az idő, legalább is az elkövetkező emberöltő őket igazolta: 2013. január 1-én minden iskolát államosítottak visszaállt a „Különböző munkáért egyenlő bért szisztéma.”)

Első kedvenc asszisztens-diákom a Gyáli úton Sik Dávid volt, aki informatikából és szakmából tarolt. (A magyartanár pikkelt rá, mert ilyen talentummal nem indult egyetlen humán versenyen sem.) A tananyag mellett minden a Kárpát-medencében fellelhető együtt kutattunk fel Puskás Tivadarról, majd Eötvös Lorándról, „A világ legpontosabb emberéről”³. Simán felvették a BME Villamosmérnöki Kar informatika szakjára. Ott folytatta a villogást, már elsőéves TDK dolgozatának kiemelt elsődíját a Magyar Parlamentben adták át, majd Osloban adta elő. A mérnök-informatikus és a mérnök-tanár MSc-t párhuzamosan végezte el. Jelenleg doktorandusz, sajnos az egyetemen és nem a Puskásban óraadó.

Dávid után, a nála egy évvel fiatalabb Cseri Sanyi lett az első számú asszisztensem. Ő polihisztor volt. Mindig, minden megtanulható tárgyból jeles volt⁴. Ennél, vagyis a jelesnél többet, a fizikával, a magyarnyelvvél, a szakmával és az iskolatörténettel foglalkozott, tehát egy természettudományos, egy bölcsészeti és egy mérnöki témával, valamint volt egy történeti hobija. Utóbbit ketten együtt készítettük el a Technikum centenáriumi évfordulójára, 2012. október 24-re. Ebben 1000 tanonc és 6300 nappali-tagozatos tanuló adatai szerepeltek.⁵ Készült egy „Tablók Könyve” is. Itt már több tanár és tanuló nevét a grafikus is elírta. Ilyenkor össze kellett hasonlítani az anyakönyvi beírással... Volt olyan név, melynek tisztázása órákba tellett. (Közben többször elátkoztam azt a „címeres ökor” igazgatót, aki az egészet kitalálta, pedig akkor még nem is sejtettem, hogy 2013. január 1-én államosítják a Puskást és a számláját a „Centenáriumi Évkönyv” kiadására összekalapozott összeggel „elrabolják”: Cseri Sanyi abban a boldog tudatban kezdte meg 2012. szeptember 1-én a BME Villamosmérnöki Kar villamosmérnöki szakján, hogy „*Be van fejezve a nagy mű, igen. A gép forog, az alkotó pihen.*”

2011-re minden versenyen, melyen Puskás diák valaha indult nyertünk érmet. Még az innovációs verseny hazai első helyezése után, az amerikai Houston-ban bronzérmet kapott egyik 14. évfolyamosunk. Csak a fránya helyírási versenyben szerepeltünk le évente. Egy áprilisi péntek esti SMS-ben jött a hír: „Cseri Sanyi megnyerte a 25. jubileumi Implomot! *Miki*” Visszahívtam a konzulens tanáruat. Nem vette fel, ezért ízetlen tréfának tekintettem az egészet. Tévedtem, másnapra felkerült a WEB-re is.

Hétfőn Sanyival, tehát a végzős évfolyammal nekem volt az első két órám. Indításként elmeséltem, hogy vasárnap, a Puskás rádióját keresve először a Jereváni Rádióknak - *ezen cikk előtti* - hírért hallottam meg.

³ Ez a „címet” 1906-ban, az Arad környéki Eötvös-inga bemutatója után kapta.

⁴ Jól jött neki a tanulmányi ösztöndíjhoz.

⁵ Volt 10 beszállító diák is, akik a kézzel írt anyakönyveket számítógépen rögzítették. Sajnos, ez a nyers forrás több hibából is „vérzett”. A legtöbbször az oka a kézírás volt: a.) A mostani diákok nem helyesen ismerik fel a kézírással leírt szavak 20%-át, a kevéssé gyakori vezetéknév 50%-át. b.) Anno, az osztályfőnökök sem voltak konzekvensek. (Volt olyan név, melyet a 4 évfolyamban ,4 féleképpen írtak le.). Munkamódszerünk az lett, hogy Sanyi olvasta a nyers adatbázist, én pedig néztem az eredeti kézírásos anyakönyvet, ha kellett javítottunk. Ezzel a módszerrel több mint 8000 személyt néztünk végig, mivel a tanárok nevében is voltak hibák. Sajnos az államosítás kapcsán nyugdíjaztak, így az estisek, levelezők, katonák feldolgozása elmaradt.

Mivel a hírt többen felírták a füzetükbe, a végén nagy röhögés volt. (Többen „pedálgép” padtársukon, kevesebben a poénon vihogtak.) Újra csend lett, folytattam: „Mikor végre megtaláltam a saját rádiómat, az alábbi meglepő hírt olvasták be:

Itt a COOL-FM. A Puskás Technikum rádiója, a 107,3 MHz-es frekvencián, a Gyáli útról. Kedves hallgatóink! Megszakítjuk adósunkat! Most kaptam egy kézzel írt cetlin:

„Ecséri sarkon kifosztották a templomot”

Elnézést! Tévesen olvastam, olyan rondán van felírva. Olvasom szavanként:

Nem Ecséri, csak **Cseri!** Nem sarkon, hanem **Sanyinak**. Nem kifosztották, hanem **kiosztották**, és végül nem a templomot, hanem **az Implomot**. ... tehát a COOL-FM jelenti:

„Cseri Sanyinak kiosztották az Implomot.”

Mindenki bután nézet. Legbutábban Cseri Sanyi, Ő akkor már Digitálistechika órán „szomjazta a tudás nektárját” és mind a két mondatot beírta a tábláról a saját füzetébe. Fel sem fogta, hogy róla szól. Nem érezte, hogy Ő a szárnyasló hátán, a **Pegazuson** fölröpült a **Par-nasszusra**. (Jó, mindezt nem egy költeményével érdemelte ki, hanem azzal, hogy 2011-ben Ő írta le leghelyesebben magyarul mások műveit.) Sanyi pontosan ilyen volt. Azóta természetesen elvégezte a BSc és az MSc szakot is. Villamosmérnökként villanyautókat fejleszt a Bosh-nál és lassan visszazáll a földre, ahol családot fog alapítani.

Epilógus: 2020-ban, a Budapesti Eucharisztikus Kongresszus évében, Mária Országában csak egy bibliának tulajdonított, de nem bibliai idézettel fejezhetem be: „Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen!”

Ha már a Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen, akkor nagyon kell vigyáznom, ha valamit nekem segítettek, annak ára van és az nem véletlen, hogy valaki segített.

Budapest, 2020. április 11.

Dr. Horváth László Ferenc